

Ferenczi Fanni

közjegyző-helyettes

Debrecen

Az élettársi kapcsolat magyar szabályozása és az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása

Debreceni Jogi Műhely, 2015. évi (XII. évfolyam) 3-4. szám (2015. december)

DOI [10.24169/DJM/2015/3-4/3](https://doi.org/10.24169/DJM/2015/3-4/3)

Bevezető gondolatok

A közjegyzőség történeti fejlődése, alakulása mindig érzékenyen reagált az ország történelmi-közjogi eseményeire. Ahogy Paczolay Péter fogalmaz, „*a hiteles helyek történetében a hazai államiság alakulása mutatja magát.*”^[1] Az elmúlt öt évben jelentős változások figyelhetők meg a közjegyzőkre, a közjegyzői működésre vonatkozó szabályozásban. A közjegyzők jogalkalmazó tevékenységével kapcsolatban napjainkban felismerhető tendencia a közjegyzők hatáskörükének szélesedése, átstrukturálódása, kvázi bírói szerepének felértékelődése.^[2] A tágabb értelemben vett jogszabályi környezet változása – és főként az új Polgári Törvénykönyv^[3] hatályba lépése^[4] – miatt a közjegyzőknek új kihívásokkal kell szembe nézniük.

Az elmúlt évtizedekben Magyarországon és egész Európában jelentősen megnőtt az élettársi kapcsolatban élők, valamint az élettársi kapcsolatból született gyerekek száma. E tények, társadalmi tapasztalatok miatt egyre nagyobb hangsúlyt kap az a szemlélet, hogy az élettársi kapcsolatot családi viszonyoknak, családi kapcsolatnak kellene tekinteni.^[5] Az élettársi kapcsolat szabályozása azonban komoly jogi, erkölcsi, vallási vitákat vált ki, ami az új Ptk. kodifikációja során is érzékelhetővé vált. Jóllehet az élettársi együttélés igen gyakori együttélési forma a társadalomban, mégis, közjegyző-helyettesi működésem során azt tapasztalom, hogy az élettársak nincsenek tisztában az élettársi kapcsolat jogi szabályozásával, elsősorban a szabályozás utóbbi időben bekövetkezett viszonylag gyakori és jelentős változása miatt.

Rövid tanulmányomban bemutatom az élettársi kapcsolatra vonatkozó magyar szabályozás múltját, jelenét. Különös figyelmet szentelek a Magyar Országos Közjegyzői Kamara^[6] által vezetett Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásának. Ez az áttekintés kitűnő lehetőséget biztosít a nyilvántartás kezelése során szerzett gyakorlati tapasztalataim és a nyilvántartásról kialakult véleményem megfogalmazására is.

Az élettársi kapcsolat

Az élettársi kapcsolat magyar szabályozásának múltja és jelene

Az élettársi kapcsolat az egyik legvitatottabb jogintézmény, amit jól jelez a szabályozás bizonytalansága.^[7] A Magyar Köztársaság Polgári Törvénykönyvéről szóló 1959. évi IV. törvény^[8] megalkotásakor a jog kizárólag a házasságot tekintette a párkapcsolati együttélés elismert formájának,^[9] ezért a régi Ptk. nem is tartalmazott élettársi kapcsolatra vonatkozó rendelkezést. Azonban az 1970-es évekre viszonylag gyakorivá vált a házasságon kívüli együttélés, és az élettársakra vonatkozó szabályozás hiánya az ítélkezésben komoly gondot, az érintettek számára jelentős méltánytalanságot okozott. E problémák megoldása érdekében a jogalkotó 1977-ben a Legfelsőbb Bíróság vonatkozó ítélkezési gyakorlatának^[10] figyelembe vételével az élettársi viszonyra vonatkozó szabályozást épített be a régi Ptk.-ba, ami 1989-ig volt hatályban. A régi Ptk. 578. § (1) bekezdése szerint az élettársak a házasságkötés nélkül, közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben együtt élő nő és férfi. A törvény szerint tehát élettársak csak különböző neműek lehettek. Az élettársak hozzátartozóknak minősültek.

Az élettársi viszonyra vonatkozó magyar szabályozásban az Alkotmánybíróság 14/1995. (III. 13.) AB határozata hozott változást. Az Alkotmánybíróság kifejtette e határozatában, hogy a jogalkotó nem biztosított az azonos neműek számára azonos jogállást az élettársi viszonyhoz megfelelő kapcsolatban együttélő, azonos nemű személyeknek azokban a jogviszonyokban, amelyekben a párkapcsolatban együttélők neme szerinti megkülönböztetésnek nincs alkotmányos indoka. Az Alkotmánybíróság határozatának hatására az 1996. évi XLII. törvény módosította a régi Ptk.-t, amivel az azonos neműek számára is megnyitotta a jogilag elismert együttélés e lehetőségét.

Az élettársi kapcsolat magyar szabályozása történetéből még ki kell emelnünk a bejegyzett élettársi kapcsolatról szóló 2007. évi CLXXXIV. törvényt, amely mind az azonos, mind a különböző nemű élettársak számára lehetővé tette egy a házassághoz hasonló kötelék, az ún. *bejegyzett élettársi kapcsolat* létrehozását. Az igen hangos szakmai és társadalmi visszhangot kiváltó jogszabályt megtámadták az Alkotmánybíróságon. Az indítványok hatására az Alkotmánybíróság 154/2008. (XII. 17.) AB határozatával megsemmisítette a 2007. évi CLXXXIV. törvényt. Az Alkotmánybíróság szerint ugyanis a házasságkötési joggal és lehetőséggel rendelkező különböző neműek esetében „nem lehet alkotmányosan létrehozni egy, a házassággal „majdnem” azonos tartalmú más jogviszonyt.” [11] Azonban a bejegyzett élettársi kapcsolat jogintézménye nem tűnt el a magyar jogból, mivel azt a jogalkotó a bejegyzett élettársi kapcsolatról, az ezzel összefüggő, valamint az élettársi viszony igazolásának megkönnyítéséhez szükséges egyes törvények módosításáról szóló 2009. évi XXIX. törvénnyel [12] új tartalommal ismét létrehozta. 2009-től tehát a bejegyzett élettársi kapcsolat az azonos neműek együttélésének jogi keretét jelenti. Az élettársi kapcsolat és a bejegyzett élettársi kapcsolat viszonyának tisztázása érdekében meg kell jegyeznünk, hogy a két jogintézmény teljesen különböző, egymástól független jogintézmény. Tehát a házassághoz sok szempontból igen hasonló bejegyzett élettársi kapcsolat nem az élettársi kapcsolat „egyik típusa”. [13]

Az új Ptk. elhúzódott, konfliktusokkal terhelt kodifikációja eredményeként létrejött új Ptk.-nak [14] nem a Negyedik, Családjog könyvében, hanem a Hatodik, Kötelmi jog könyvében kaptak helyet az élettársi kapcsolatra vonatkozó alapvető rendelkezések – a Polgári jogi társasági szerződésre vonatkozó szabályozás után. Ezzel az igencsak vitatható és a kodifikáció során sokat vitatott [15] megoldással a jogalkotó azt sugallja, hogy az élettársi kapcsolat egy „közönséges” szerződéses kapcsolat, és nem elsősorban családjogi jogintézmény. Egy olyan speciális szerződés, amelyhez fűződhetnek családjogi joghatások, de fő szabály szerint csak abban az esetben, ha az élettársi kapcsolat legalább egy évig fennáll és abból gyermek is születik. [16] Ezt a felfogást erősíti az is, hogy az élettársnak nincs törvényes öröklési joga, illetve hogy az új Ptk. Családjog könyve az élettársi kapcsolatnak csak közös gyermek léte esetén tulajdonít jelentőséget. Az élettársi kapcsolat fogalmát az új Ptk. 6:514. § (1) bekezdésben határozza meg. Eszerint élettársi kapcsolat „két olyan, házasságkötés nélkül közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben (a továbbiakban: életközösség) együtt élő személy között, akik közül egyiknek sem áll fenn mással házassági életközössége, bejegyzett élettársi életközössége vagy élettársi kapcsolata, és akik nem állnak egymással egyenesági rokonságban vagy testvéri kapcsolatban.” A fogalom-meghatározás érdekessége, hogy az élettársi kapcsolatot „személyek” közötti kapcsolatként írja le. Ugyan a definíció többi részéből egyértelművé válik, hogy a „személy” kategória inkább „természetes személyeket” takar, azonban az élettársi kapcsolat fent már röviden említett „felemás” helyzetére tekintettel érdemes volna pontosítani a fogalomhasználatot. Az élettársi kapcsolat definíciójából kiderül, hogy két, akár azonos, akár különböző nemű személy is létesíthet élettársi kapcsolatot. Az élettársak nagykorúsága és cselekvőképessége sem feltétel. [17] Az élettársaknak közös háztartásban, érzelmi és gazdasági közösségben kell élniük. E kritériumok teljesülése csak alapos mérlegelés alapján ítéltető meg. A tartós együttélési szándék megléte, a közös gyermekvállalás segítséget jelenthet a körülmények értékelésében. A bírói gyakorlat a jellemzőket együttesen vizsgálja és összességében értékeli. A gazdasági közösség az élettársak által szerzett jövedelem közös célra történő felhasználását jelenti. [18] A törvény nem ismeri el élettársi kapcsolatként a házassági életközösségben és – a Bét. 3. § (1) bekezdés b) pontja alapján – bejegyzett élettársi kapcsolatban élők együttélését. Az élettársaknak nem állhat fenn mással házassági életközössége, bejegyzett élettársi életközössége vagy élettársi kapcsolata. Tehát – amint azt a bírói gyakorlatban kikristályosodott elv törvényi megfogalmazást nyert – két életközösség nem állhat fenn egymás mellett ugyanakkor. [19] Az viszont nem jelent kizáró okot, ha az élettársak valamelyike (esetleg mindketten) formálisan házasságban él(nek), ám ténylegesen nem áll fenn házastársukkal az életközösség. Az élettársak között nem állhat fenn egyenesági rokonság, és nem lehetnek egymás testvérei sem. A féltestvérek is testvéreknek minősülnek az új Ptk. 8:1. § (4) bekezdése alapján. Az élettársi kapcsolat – minden külön eljárás, regisztráció stb. nélkül –

tehát pusztán az életközösség létesítésével létrejön, és megszűnik, ha az élettársak egymással házasságot kötnek vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesítenek vagy életközösségük véget ér.

Az élettársi kapcsolat joghatásai

Az, hogy az élettársi kapcsolat mennyire vonzó a párok számára, nyilvánvalóan attól is függ, hogy az élettársi kapcsolatot a jogalkotó milyen tartalommal tölti meg, ahhoz milyen joghatásokat fűz. A joghatások közül a vagyoni jogi és az egyéb családjogi joghatásoknak van döntő jelentősége.

A magyar jogalkotó úgy rendelkezett, hogy az élettársak az együttélés alatt fő szabály szerint *önálló vagyonszerzők*.^[20] Az élettársaknak azonban lehetőségük van arra, hogy egymás közötti vagyoni viszonyaikat élettársi együttélésük idejére közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba foglalt *élettársi vagyoni szerződésben* rendezzék. A vagyoni jogi szerződésben az élettársak bármilyen olyan vagyoni jogi rendelkezést kiköthetnek, amely a házastársak között érvényesülhet. A szerződés viszont csak akkor lesz hatályos harmadik személyekkel szemben, ha azt a MOKK által vezetett élettársi vagyoni jogi szerződések nyilvántartásába bevezették, vagy ha az élettársak bizonyítják, hogy a harmadik személy a szerződés fennállásáról és annak tartalmáról tudott vagy arról tudnia kellett. Az élettársaknak arra is lehetőségük van, hogy az élettársi jogviszony létrejöttkor vagy annak fennállása alatt a közösen használt lakás további használatát az *életközösség megszűnése esetére* előzetesen szerződéssel rendezzék. E szerződést is közokiratba vagy ügyvéd által ellenjegyzett magánokiratba kell foglalni.^[21]

Az élettársi kapcsolat családjogi joghatásait az új Ptk. Családjogi Könyvének harmadik része tartalmazza.^[22] Azonban meg kell jegyeznünk, hogy más törvényi rendelkezésekben is felfedezhetünk egyéb joghatásokat. Jelen tanulmányban csak a legfontosabbakat igyekszem kiemelni. Az új Ptk. csak az *élettársi tartás* és az *élettársak lakáshasználatának* szabályait nevesíti az élettársi kapcsolat *családjogi* joghatásai között. Általánosságban kijelenthetjük, hogy az élettársi kapcsolat új Ptk.-ban nevesített családjogi joghatásai csak abban az esetben érvényesülnek, ha a kapcsolatból gyermek született.

Az új Ptk. bevezette az *élettársi tartás* jogintézményét, ami teljesen új jelenség a magyar jogban. Az élettársi tartás törvényi szabályozása mögött az a jogalkotói megfontolás fedezhető fel, hogy az élettársak a kapcsolat megszűnése után is szolidaritással tartoznak egymás iránt.^[23] Az új Ptk. kimondja, hogy az életközösség megszűnése esetén volt élettársától csak az követelhet tartást, aki magát önhibáján kívül nem képes eltartani, feltéve, hogy az életközösség legalább *egy évig fennállt* és az élettársak kapcsolatából *gyermek született*.^[24] Az idő azonban nemcsak a tartásra való jogosultság megnyílt, hanem a jogosultság megszűnése körében is jelentőséggel bír. Ugyanis ha a volt élettárs a tartásra az életközösség megszűnését követő egy év eltelte után válik rászorulttá, volt élettársától már csak különös méltánylást érdemlő esetben követelhet tartást.^[25] Elképzelhető, az ítélkezési gyakorlatban a későbbiekben problémát okoz az, hogy a jogalkotó nem szabályozza, az életközösség esetleges megszakadásának tényét hogyan kell értékelni az élettársi kapcsolat fennállásának tartama szempontjából.^[26] A tartásra a volt élettárs a különélő házastárral és a volt házastárral egy sorban jogosult.^[27]

Szintén új jelenségnek tekinthetjük az élettársak lakáshasználatának rendezésére vonatkozó szabályozást,^[28] ami arra koncentrál, hogy az *életközösség megszűnése után* rendezze a volt élettársak lakáshasználati kapcsolatos viszonyait. Az életközösség megszűnése esetén ugyanis bármelyik élettárs kérheti a bíróságtól az élettársak által közösen használt lakás további használatának rendezését. Új lehetőség, hogy a bíróság az élettársi kapcsolat megszűnése esetén a volt élettársat feljogosíthatja a másik élettárs *kizárólagos* jogcíme alapján közösen használt lakás további használatára. Azonban erre csak akkor van lehetőség, ha az életközösség legalább egy évig fennállt, és az élettársak kapcsolatából származó kiskorú gyermek lakáshasználati jogának biztosítása érdekében az indokolt.

Az élettársi kapcsolatnak azonban az új Ptk.-ban nevesített joghatásokon kívül egyéb joghatásai is vannak. E joghatások érvényesülésének azonban nem feltétele a legalább egy éves együttélés vagy a közös gyermek születése.

Az élettársak *hozzátartozóknak* minősülnek, és mint ilyenek, a házastársakéhoz hasonló jogokat élvezhetnek például a munkajog és a társadalombiztosítási jog területén. Az élettárs – a terhelt hozzátartozójaként – büntetőeljárásban megtagadhatja a tanúvallomást és a nyilatkozattételt.^[29] Az élettársi viszony alapja lehet az összeférhetetlenség megállapításának is például bírók, ügyészek, szakértők eljárása esetében.^[30]

Az élettársaknak azonban egyéb fontos szempontokat is figyelembe kell venniük az együttélés e formájának választásánál. A szabályozás kialakításánál a jogalkotó arra törekedett, hogy ne állítson konkurenciát a házasság jogintézményének. Ezért az élettársak nem vehetik fel egymás nevét. Az élettárs férfire *nem* vonatkozik az apasági vélelem, azaz az apai jogállást élettársi kapcsolat fennállása esetén is csak az apai elismerő nyilatkozat, az emberi reprodukcióra irányuló eljárásban való részvétel vagy bírói ítélet keletkeztet. Sőt, az élettársak nem fogadhatnak örökbe közösen gyermeket. Ha az élettársaknak közös gyermeke születik, fölötté mindkét élettárs teljes joggal gyakorolja a szülői felügyeleti jogokat. Viszont ha egy olyan szülő létesít élettársi kapcsolatot, aki egyedül neveli gyermekét, az élettárs nem rendelkezik szülői jogokkal az élettárs szülő gyermeke fölött.[31] Fontos még megemlítenünk, hogy a Ptk. – vitatható módon – nem tartalmaz olyan rendelkezést, hogy az élettársaknak együttműködési és támogatási kötelezettsége lenne egymás irányába. Az élettársi kapcsolatban élőknek számítaniuk kell arra, hogy nincs egymás után törvényes öröklési joguk, azaz – az új Ptk. kodifikációja során megjelent különböző elméletek, javaslatok ellenére – az élettársak kizárólag végintézkedés alapján örökölhetnek egymás után – függetlenül attól, hogy hány évig tartott életközösségük és született-e közös gyermekük. A törvényes öröklés ily módon való szabályozása nagyban mérsékli az élettársi kapcsolat vonzerejét.

Az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása

Amint azt bemutattam, az élettársi kapcsolat, mint *de facto* kapcsolat létrehozásához – ellentétben a házassággal – *nincs* szükség hivatalos eljárásra. Azonban az élettársi kapcsolat joghatásai szempontjából nagy jelentősége van annak, hogy a partnerek között mióta áll fenn, illetve mikor szűnt meg az élettársi kapcsolat. A vitás esetekben igen nehéz lehet bizonyítani az élettársi kapcsolat kezdő időpontját.

Ezért az élettársaknak lehetősége van arra, hogy felvételüket kérjék a MOKK-nál vezetett Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásába. E lehetőséget – és *nem* kötelezettséget – az egyes közjegyzői nemperes eljárásokról szóló 2008. évi XLVI. törvény[32] 2010. január 1-jén hatályba lépett módosítása biztosítja az élettársak számára. A nyilvántartás adatait a közjegyző és a MOKK kezeli. Fontos azonban megjegyezni, hogy a nyilvántartásba vételnek nincs konstitutív ereje, az élettársi kapcsolat kizárólag a *tényleges együttéléssel* jöhet létre. Sőt, a nyilvántartásból való törlés sem eredményezi az élettársi viszony megszűnését, hiszen az élettársi kapcsolat megszűnése az *életközösség* megszűnéséhez kapcsolódik. Azonban a nyilvántartásba vétel vélelmet keletkeztet az élettársi kapcsolat fennállása és kezdő időpontja vonatkozásában.[33] Az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásának célja tehát, hogy kötelező adattartalmával megkönnyítse annak bizonyítását, hogy két, nem cselekvőképtelen nagykorú személy élettársi kapcsolatban él, azaz bevezetésével a bizonyítás lényegesen könnyebbé vált. Az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása tartalmazza a feleknek az élettársi kapcsolat fennállásáról szóló nyilatkozatát. Igazolja, hogy a nyilatkozatot tevő felek az élettársi nyilvántartásban szerepelnek, a benne szereplő élettársak egymás hozzátartozói, valamint, hogy egymással élettársi kapcsolatban élnek. Az élettársi nyilvántartás *nem* igazolja az élettársi kapcsolat fennállását, ha az élettársi nyilvántartásba bejegyezték az élettárs utóbb tett, az élettársi kapcsolat fenn nem állásáról szóló nyilatkozatát, az élettársak egyike meghalt, illetve ha az élettársak bármelyike utóbb házasságot köt vagy bejegyzett élettársi kapcsolatot létesít.[34] Ha az élettársakat felvették az élettársi nyilvántartásba, ún. *nyilvántartással igazolt élettársak* lesznek.

A nyilatkozat felvételére irányuló eljárásról

A nyilatkozat felvételére irányuló eljárás a nem cselekvőképtelen nagykorú élettársak *közös kérelmére*, a közjegyző előtt indul, illetve a korábban már nyilvántartásba vett élettársi viszony fenn nem állásáról szóló nyilatkozat esetében az eljárást bármelyik élettárs megindíthatja. A Kjnp. 36/F. § (3) bekezdés értelmében élettársi kapcsolatra vonatkozó nyilatkozatot *csak személyesen* lehet tenni. Ha a közjegyző csak az egyik élettárs kérelmére jegyezte be az élettársi kapcsolat fenn nem állásáról szóló nyilatkozatot, az erről szóló végzést kézbesíti a másik élettársnak.

A közjegyző az élettársi kapcsolatra vonatkozó nyilatkozat megtétele előtt az élettársakat arról is tájékoztatja, hogy mi tekintendő élettársi kapcsolatnak, az hogyan keletkezik, hogyan szűnik meg és milyen

családjogi, vagyoni jogi és öröklési jogi következményekkel jár.[35] A közjegyző a közjegyzői okirat elkészítése szabályainak alkalmazásával győződik meg a kérelmező személyazonosságáról. Az eljárás során jegyzőkönyv készül, amely tartalmazza az eljáró közjegyző adatait, a nyilvántartásba való felvétel időpontját és a kérelmezők adatait. Ez esetben a személyazonosság és okmányellenőrzés nem a Jogügyletek Biztonságát Erősítő Adatszolgáltatási Keretrendszer[36] felületén végezhető el, hanem az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása rendszerén belül. Ha viszont az eljárás tárgya az élettársi kapcsolat fenn nem állásáról szóló nyilatkozat, az eljárás során a személyazonosság és az okmányellenőrzés a JÜB felületén végezhető el, *nem* az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartása rendszerén belül.

A jegyzőkönyv a kioktatáson kívül tartalmaz tájékoztatást, valamint a felek nyilatkozatát és kérelmét a bejegyzéshez. A közjegyző az élettársi nyilvántartásba az adatokat a végzés meghozatalával egyidejűleg, a fellebbezésre tekintet nélkül jegyzi be.[37]

A közjegyző kérelemre tanúsítványt állít ki az élettársi nyilvántartásban szereplő személy számára az élettársi nyilvántartásban szereplő adatainak igazolására, illetve az élettársi nyilvántartásban nem szereplő személy számára annak igazolására, hogy az élettársi nyilvántartásban nem szerepel.[38] Az élettársi nyilvántartásban szereplő adatok szigorú védelem alatt állnak, azokat csak a közigazgatási hatóságnak, közigazgatási szervnek, bíróságnak, ügyésznek, nyomozó hatóságnak, nemzetbiztonsági szolgálatnak, továbbá a közjegyző tevékenységének szakmai felügyeletét ellátó szervnek lehet továbbítani, természetesen csak abban az esetben, ha az adatigénylőket törvény feljogosítja az adatkezelésre. Az élettársi nyilvántartás az adatokat a bejegyzés időpontjától számított 100 évig tartalmazza.

Fontos kiemelni, hogy a nyilvántartással igazolt élettársi kapcsolathoz *nem* fűződnek többlet joghatások a nyilvántartásba nem vett, *de facto* élettársi kapcsolatokhoz viszonyítva. Talán ennek is köszönhető, hogy a nyilvántartási rendszer használata nem igazán terjedt el. Sokan ugyanis az örökléssel kapcsolatos joghatások kiváltását remélték a bejegyzéstől, ám a jogalkotó e koncepciót elvetette.

Záró gondolatok

Rövid tanulmányomban felvázoltam az élettársi kapcsolat magyar szabályozásának múltját, jelenét és bemutattam az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartását. Az élettársi kapcsolat igen népszerű párkapcsolati formának számít a társadalomban. Az új Ptk. és a Kjnp. 2010-es módosítása jelentős változásokat hozott az élettársi kapcsolatokra vonatkozó szabályozásban. Mindenképpen pozitív és a jogbiztonságot, kiszámíthatóságot erősítő fejleménynek tekinthetjük, hogy az élettársak lakáshasználati jogára és az élettársi tartásra vonatkozó rendelkezéseket belefoglalták az új Ptk.-ba. Azonban álláspontom szerint a hatályos jogi szabályozás nincs teljesen összhangban az élettársi kapcsolat társadalmi megítélésével. Vitatható kodifikációs megoldásnak tartom azt, hogy az élettársi kapcsolatot az új Ptk. nem családjogi intézményként fogja fel, hanem egy olyan szerződéstípusként, amelynek mellékesen vannak családjogi joghatásai.

Az élettársi kapcsolatra vonatkozó szabályozás áttekintése után az alábbi *de lege ferenda* javaslatok megfontolását ajánlom a jogalkotó figyelmébe. Érdemes volna az élettársi kapcsolat definícióját a jövőben úgy pontosítani, hogy abból egyértelműen kiderüljön, élettársi kapcsolat csak *természetes* személyek között jöhet létre. Aligha tudok elképzelni olyan szituációt, amelyben a hatályos fogalom-meghatározás e pontatlansága komoly zavart okozna, ám az élettársi kapcsolat jellegének (szerződéses avagy családjogi kapcsolat) megítélésében tapasztalható bizonytalanság miatt indokoltnak tartom a pontosítást. Javaslom továbbá, hogy az élettársakra vonatkozó szabályozásból egyértelműen derüljön ki, hogy együttműködési és támogatási kötelezettséggel tartoznak egymásnak. A jövőbeli vitás esetek és méltánytalanságok elkerülése érdekében javaslom, hogy az életközösség megszakadásának jogkövetkezményeit a jogalkotó egyértelműen határozza meg az új Ptk.-ban.

Az élettársi kapcsolat, mint párkapcsolati forma említett népszerűsége jelenleg nem terjed ki az Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartására. Közjegyző-helyettesi tapasztalatom, hogy az élettársak igen ritkán kérik nyilatkozatuk regisztrálását. Ennek oka, hogy a nyilvántartásba vétel csak a kapcsolat fennállásának bizonyíthatóságát könnyíti meg, ám a nyilvántartásba vételhez nem kötődnek többlet joghatások. E szabályozási mód arra a jogalkotói szándéokra enged következtetni, amely szerint az élettársi kapcsolat nem jelenthet konkurenciát a házasság jogintézményének. Ez álláspontom szerint összhangban van az

Alaptörvény rendelkezéseivel, ugyanakkor a társadalomban gyakran igény mutatkozna a két jogintézmény közelítésére, különösen a törvényes öröklés rendjének szabályozásában.

Summary - The Hungarian Regulation of Domestic Partnership and The Domestic Partnership Registry

In recent decades, the number of the couples who live in domestic partnership and the number of children born to parents in a domestic partnership in Hungary and across Europe increased significantly. Because of these facts and reasons there was a need for a significant revision of the Hungarian regulation on domestic partnership that took place in the new Civil Code of Hungary of 2013. The notaries of Hungary have had a new role in the area of registration. In my work as a vice-notary, I often experience that couples who live in domestic partnership are entirely unconscious of the legal effects of choosing this form of living together.

In this paper I give an overview of the past and present of the Hungarian regulation on domestic partnership. I pay particular attention to the Domestic Partnership Registry conducted by the Hungarian National Chamber of Civil Law Notaries. This summary gives me an excellent opportunity to give an account of my opinion about the registry and my practical experience with the conduction of the registry.

Összefoglaló

Az elmúlt évtizedekben Magyarországon és egész Európában jelentősen megnőtt az élettársi kapcsolatban élők, valamint az élettársi kapcsolatból született gyermekek száma. E tények, társadalmi tapasztalatok miatt szükség volt az élettársi kapcsolatra vonatkozó magyar szabályozás jelentős módosítására is, amire az új Polgári Törvénykönyvben került sor. Az élettársi kapcsolatok nyilvántartásában ugyanakkor fontos szerepet kaptak a közjegyzők. Közjegyző-helyettesi munkám során azt tapasztaltam, hogy a viszonylag gyakori jogszabályi változások miatt az élettársak nincsenek tisztában az élettársi kapcsolat joghatásaival.

Ezért rövid tanulmányomban bemutatom az élettársi kapcsolatra vonatkozó magyar szabályozás múltját, jelenét. Különös figyelmet szentelek a Magyar Országos Közjegyzői Kamara által vezetett Élettársi Nyilatkozatok Nyilvántartásának. Ez az áttekintés kitűnő lehetőséget biztosít a nyilvántartás kezelése során szerzett gyakorlati tapasztalataim és a nyilvántartásról kialakult véleményem megfogalmazására is.

[1] Paczolay Péter: A közjegyzők alkotmányos helyzete. A közjegyzők és a közhatalom. Közjegyzők Közlönye 2013/1. szám 4.

[2] Lányiné Toldi Judit: Élettársak a közjegyző előtt – a házasságon kívüli együttélési formák új típusú szabályozása. In: Jogi Tanulmányok Ünnepi konferencia az ELTE megalakulásának 375. évfordulója alkalmából (2010. április 23.) III. kötet 14. évf. 3. sz. 192. http://epa.oszk.hu/02600/02687/00003/pdf/EPA02687_jogi_tanulmanyok_2010_03_185-199.pdf
Letöltve: 2015. december 11.

[3] 2013. évi V. törvény a Polgári Törvénykönyvről. A továbbiakban: új Ptk.

[4] Szikora Veronika: Az új magyar Polgári Törvénykönyv kodifikációja és társasági jogi összefüggései (nemzetközi kitekintéssel). In: Szalma József (szerk.): A Magyar Tudomány Napja a Délvidéken. Újvidék, Vajdasági Magyar Tudományos Társaság (Verzál nyomda), 2013. 133-158.

[5] Weiss Emilia: A Ptk. Családjogi Könyvéről. In: Vékás Lajos – Vörös Imre (szerk.): Tanulmányok az új Polgári Törvénykönyvhöz. CompLex Kiadó, Budapest 2014. 134-135.

[6] A továbbiakban: MOKK.

[7] Hegedűs Andrea: Családjog. R.I.M.Á.K. BT., Szeged, 2014. 169.

[8] A továbbiakban: régi Ptk.

[9] Osztovics András: Az élettársi kapcsolat. In: Osztovics András (szerk.): A Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény és a kapcsolódó jogszabályok nagykommentárja III. kötet. Opten Informatikai Kft. Budapest 2014. 1310.

[10] Lásd a Legfelsőbb Bíróság 94. sz. kollégiumi állásfoglalását.

[11] 154/2008. (XII. 17.) AB határozat Indokolása IV/3.2.2 pont

[12] A továbbiakban: Bét.

[13] Szeibert Orsolya: Az élettársi kapcsolat. In: Wellmann György (szerk.): Polgári jog. Kötelmi jog. HVG-ORAC, Budapest 2014. 451.

[14] Lásd Tóth Zoltán: Új elemek, új távlatok: a házassági vagyoni szerződés új szabályai. In: Közjegyzők Közlönye 2014/2. szám 4-5.

[15] Szeibert Orsolya: Az élettársi kapcsolat joghatásai. In: Kőrös András (szerk.): Polgári jog. Családjog. HVG-ORAC Kiadó, Budapest 2014. 165.

[16] Szeibert Orsolya: Az élettársi kapcsolat joghatásai... im. 165.

[17] Hegedűs Andrea: im. 172.

[18] Hegedűs Andrea: im. 172.

[19] BH 2004.504.

[20] Új Ptk. 6:516. § (1) bek.

[21] Lásd a részletes szabályozást: új Ptk. 6.515. – 6.517. §§

[22] Új Ptk. 4.86. – 4.95. §§

[23] Szeibert Orsolya: Az élettársi kapcsolat joghatásai... im. 167.

[24] Új Ptk. 4:86. § (1) bek.

[25] Új Ptk. 4:86. § (2) bek.

[26] Szeibert Orsolya: Az élettársi kapcsolat joghatásai... im. 170.

[27] Új Ptk. 4.90. §

[28] Új Ptk 4:92 – 4:95. §§

[29] A büntetőeljárásról szóló 1998. évi XIX. törvény 82. § (1) bek.

[30] Hegedűs Andrea: im. 178.

[31] Hegedűs Andrea: im. 175.

[32] A továbbiakban: Kjnp.

[33] Szeibert Orsolya: Az élettársi kapcsolat joghatásai... im. 169.

[34] Kjnp. 36/E. § (2) bek.

[35] Kjnp. 36/F. § (2) bek.

[36] A továbbiakban: JÜB

[37] Kjnp. 36/F. § (4) bek.

[38] Kjnp. 36/G. § (1) bek.